

Насоки за прилагане на дерогацията от първото условие на стандарт за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние - ДЗЕС 8 „Минимален дял земеделска площ, предназначена за непроизводствени площи или обекти“

Първото изискване на този стандарт гласи, че стопанство с обработваема земя ≥ 10 ха, трябва да заделени и поддържа поне 4 % от обработваемата земя на ниво земеделско стопанство, предназначена за **непроизводствени площи и обекти (особености на ландшафта), включително земя, оставена под угар.**

За 2024 г. земеделските стопани, които прилагат този стандарт, може да изпълнят първото му изискване, като заделят минимален дял от най-малко 4 % от обработваемата земя на ниво земеделско стопанство за:

- *непроизводствени площи и обекти, включително земя, оставена под угар;*
и/или
- *култури, които обогатяват почвата с азот (азотфиксиращи култури);*
и/или
- *междинни култури.*

Изключения:

Важно е да се знае, че този стандарт се отнася **само** за обработваемите земи и че стопанствата под 10 ха са освободени от задълженията за него.

Освободени са и тези стопанства, които притежават **на повече от 75% от площите си фуражни, азотфиксиращи култури и/или постоянно затревени, и различната комбинация между тях.**

Важно: Начините по които може да се изпълни изискването на този стандарт, са чрез оставяне на 4% дял от обработваемата земя за:

- **Непроизводствени площи и обекти, включително земя, оставена под угар:** Непроизводствени площи са: земя, оставена под угар, буферни ивици край водни обекти, ивици по краищата на гори, тераси.

Особености на ландшафта са: отделни дървета, дървета в редица, живи плетове или обрасли с дървесна растителност ивици, синори, дървета в група.

- **Култури, които обогатяват почвата с азот (азотфиксиращи култури)** са растителни видове, които се отличават със способността си да изграждат симбиоза с азотфиксиращи бактерии. Ограничението за 2024 г. върху площите, заявени с азотфиксиращи култури, е, че на тях **не трябва** да се прилагат продукти за растителна защита (ПРЗ) през 2024 г. Забраната за ПРЗ започва със засяването на азотфиксиращите култури и свършва след прибирането им. Повече информация за видовете култури има в Наръчника за практическо приложение на условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние в България на следния интернет адрес:

https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2023/07/31/narchnik_dzes_3007za_kachvane_na_mzkh.pdf /на стр. 51-54/.

- **Междинни култури:** това са видове от различни ботанически семейства, които се използват за запазване и подобряване на почвеното плодородие, и които принципно се засяват и са налични на полето между две основни култури. Тези култури могат да служат като фураж за изхранване на животни, или като зелено торене.

Дерогацията дава възможност на стопаните през 2024 г. вместо угар да се засеят междинните култури в рамките на необходимия 4%-ен дял от обработваема площ на стопанството. Ако междинните култури ще се отглеждат след прибиране на основната култура, е необходимо те да бъдат налични на полето в периода от **1 септември до 1 ноември 2024 г.**

През този период не трябва да се прилагат продукти за растителна защита (ПРЗ). Ще бъде **недопустимо** междинните култури да се оставят и заявяват като основна култура през 2024 г.

За 2024 г., тегловният коефициент при преобразуване за целите на изпълнение на ДЗЕС 8 за азотфиксиращите култури и междинни култури, е 1,0.

В заключение, за изпълнението на този стандарт, за непроизводствени площи през 2024 г. земеделските стопани могат да оставят угари, буферни ивици край водни обекти, ивици по краищата на гори, тераси и др., и/или да решат да отглеждат междинни култури за поддържане и подобряване структурата на почвата, или да произведат допълнителна продукция от азотфиксиращи култури.

Пример: ако стопанството е с размер от 200 ха обработваема земя, следва да оставите 8 ха или с угарна площ, или да засеете например грах (или друга азотфиксираща) или междинна култура. Стандартът ще се изпълни и ако след прибирането на основната култура в същото стопанство – например след пшеница, рапица, ечемик, на 8 ха да има засята и налична за проверка междинна култура.

Тази дерогация за 2024 г. допуска изискването за 4% да се изпълни и с комбиниране – например с оставяне на угар от 2% от обработваемата земя + 2% азотфиксиращи и/или междинни култури.

За улеснение на земеделските стопани, списъци с примерни междинни и азотфиксиращи култури са посочени в Наръчника за практическо приложение на условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние в България. https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2023/07/31/narchnik_dzes_3007za_kachvane_na_mzkh.pdf